

1-meting
Een totaalbeeld voor Nederland

Inzicht in locaties met Bewegmanagement

Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)

NISB/s-0652/05/JHT/RZT/lss
Bennekom, december 2005

INHOUDSOPGAVE	PAGINA
INLEIDING	3
1. ACHTERGRONDEN: SCHOOL & SPORT EN BEWEEGMANAGEMENT	5
2. ONDERZOEKSOPZET EN WERKWIJZE	7
2.1 Locatie met Beweegmanagement	7
2.2 Onderzoeksinstrument	8
2.3 Respons	9
3. BEVINDINGEN	11
3.1 Inventarisatie naar locaties met Beweegmanagement	11
3.2 Totaalbeeld voor locaties met Beweegmanagement	16
3.3 Vakleerkracht LO met bredere taakopdracht	16
4. VERGELIJK MET DE 0-METING	18
5. SAMENVATTING EN CONCLUSIES	20
6. AANBEVELINGEN	22
BIJLAGEN	24
Bijlage 1 Schema uit onderzoeksinstrument	25
Bijlage 2 Leeg antwoordformulier voor provinciale sportraden	26
REFERENTIES	27
AFKORTINGEN	28

INLEIDING

Dit document is het resultaat van de 1-meting naar locaties met Beweegmanagement, die in november/ december 2005 is uitgevoerd. Het is het vervolgonderzoek op de 0-meting 'Beweegmanagement kleurt de kaart!' (NISB, 2005). De inventarisatie is uitgevoerd door NISB¹ in samenwerking met de provinciale sportraden en de vier grootste steden in Nederland.

Vanaf 2005 wordt ingezet op een grootschalige verspreiding van Beweegmanagement en dient het programma School & Sport concrete, kwantitatieve resultaten op te leveren. Reeds in 2004 heeft NISB daarom een voorlopige doelstelling geformuleerd over een toename van locaties met Beweegmanagement in de periode tot 2008. Naar aanleiding van de eerder uitgevoerde 0-meting werd deze doelstelling preciezer omschreven en aangepast. Het aantal locaties waarin wordt samengewerkt in de vorm van Beweegmanagement moet zijn toegenomen tot minimaal 255. Onderverdeeld naar verschillende niveaus van Beweegmanagement betekent dit: van 94 naar 120 (Beweegmanagementlocatie), van 46 naar 75 (locatie met analyse) en van 31 naar 60 (optimaal Beweegmanagement).

Ook van belang in de periode tot 2008 zijn actuele ontwikkelingen in het landelijke beleid rondom school en sport. In de loop van 2005 werd duidelijk dat de samenwerkingsstructuur in de vorm van een landelijke stuur- en werkgroep School & Sport niet langer functioneel is in het kader van de implementatie. Het idee ontstond om de lokale implementatie van Beweegmanagement in handen te geven van NISB. Met de ondertekening van de alliantie 'School en Sport, samen sterker' door het ministerie van OCW en NOC*NSF op 7 juni 2005 werd dit idee nog eens versterkt. Een dubbele samenwerkingsstructuur is onwenselijk en aldus besloot de stuurgroep School & Sport op 5 september 2005 zichzelf op te heffen. De samenwerkende partners NOC*NSF, KVLO en NISB hebben besloten de projecten te verdelen die zij de afgelopen jaren binnen School & Sport hebben uitgevoerd. Daarbij zijn afspraken gemaakt over eventuele samenwerking binnen de projecten, zoals die tot 2005 ook al heeft plaatsgevonden. Een aantal projecten is afgefallen en van de overgebleven projecten kan worden gesteld dat deze verband houden met de uitgangspunten en doelstellingen van de alliantie tussen OCW en NOC*NSF. Voor een aantal projecten geldt de principeafspraken dat dit verbreed kan worden op een zodanige wijze dat het ook een als (communicatie-) instrument kan dienen voor de OCW-NOC*NSF alliantie. Als voorbeeld kan hier de website School & Sport dienen, die in de huidige invulling nadrukkelijk op Beweegmanagement is gericht, maar in de realisatie van de alliantie mogelijk een bredere invulling kan krijgen. Beslissingen hierover worden uitgesteld tot meer duidelijkheid is verkregen in de voornemens van de alliantiepartners met de inhoudelijke realisatie van de plannen en de bijbehorende randvoorwaarden.

De resultaten van de 1-meting worden in deze rapportage vergeleken met de resultaten van de 0-meting. Bij deze 1-meting is naast de bestaande contacten met de provinciale sportraden tevens contact gezocht met de grote steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag. Daarnaast zijn er enkele vragen toegevoegd met betrekking tot vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht. Steeds vaker worden er vragen gesteld over de plekken waar zij werkzaam zijn, wat ze doen en bij wie ze aangesteld zijn.

In hoofdstuk 1 worden de achtergronden van School & Sport en Beweegmanagement nog eens kort beschreven. Hoofdstuk 2 beschrijft de opzet en de uitvoering van het onderzoek, waarna in hoofdstuk 3 alle resultaten van de inventarisatie zijn weergegeven. Deze resultaten worden in hoofdstuk 4 vergeleken met de resultaten van de 0-meting. In hoofdstuk 5 wordt een en ander samengevat en worden conclusies getrokken, waarna in hoofdstuk 6 enkele aanbevelingen worden gedaan.

---

¹ Voor de betekenissen van de afkortingen is een lijst in dit document opgenomen.

De inventarisatie is uitgevoerd in samenwerking met de twaalf provinciale sportraden en de vier grootste steden. Zo geeft deze rapportage een landelijk totaalbeeld van locaties met Bewegmanagement en kunnen de resultaten (wederom) aanleiding vormen voor verdere versterking van lokale initiatieven van Bewegmanagement.

1. ACHTERGRONDEN: SCHOOL & SPORT EN BEWEEGMANAGEMENT

Hier worden kort de achtergronden van het landelijke programma School & Sport beschreven en wordt tevens de centrale plek omschreven, die Bewegmanagement hier inneemt.

In juli 2000 werd een bestuurlijk akkoord gesloten (basisdocument School & Sport) over een meerjarig programma School & Sport. Vier partners fungeren als dragers van dit landelijke programma School & Sport: NOC*NSF, LC, KVLO en NISB. De eerste drie partners vooral in de rol van opdrachtgever, de laatste als coördinator van het samenwerkingsverband en uitvoerder van een groot deel van de projecten. VNG is bij de stuurgroep School & Sport aangehaakt. De vereniging voor managers in het Voortgezet Onderwijs (VVO) en de Algemene Vereniging van Schoolleiders in het Primair Onderwijs (AVS) zijn betrokken en werken mee in de communicatie met hun achterbannen.

Het programma School & Sport dient uiteindelijk te leiden tot concrete resultaten die zichtbaar worden in vergaande vormen van samenwerking tussen scholen, sportverenigingen en buurtorganisaties, het kwalitatief verbeteren van de lokale sportinfrastructuur en het op de voet volgen en beïnvloeden van het sport- en beweeggedrag van scholieren. Sleutelbegrip hierbij is het invoeren van Bewegmanagement, dat zowel verantwoordelijk is voor, als de coördinatie voert over deze vergaande vormen van lokale samenwerking in de driehoek buurt, onderwijs en sport (BOS) en van waaruit de beweegnorm en de sport- en beweegscan worden ingezet.

Het basisdocument School & Sport was de aanzet voor de meer actiegerichte beleidsvisie School & Sport, dat de basis vormde voor een meerjarig actieplan. Het meerjarig actieplan School & Sport werd ingedeeld in drie fasen, nl. een opbouwfase (1999-2001), een ontwikkelingsfase (2002-2004) en een effectueringsfase (2005-2008). Gedurende de opbouwfase is School & Sport op de agenda gezet van politici, bestuurders en andere actoren in het land. Vervolgens zijn in de ontwikkelingsfase meerdere instrumenten ontwikkeld, zijn ervaringen opgedaan in een breed scala van lokale pilots en werd het expertisepunt School & Sport opgezet. Dit wil een toegankelijk kristallisatiepunt zijn van relevante kennis en informatie voor intermediairs en lokale actoren, die samenwerkingsverbanden op het terrein van School & Sport tot stand (willen) brengen. In 2004 is de tweede fase afgerond. De resultaten van de lokale pilots zijn geïnventariseerd en de ondersteunende instrumenten (onder andere Bewegnorm en Sport- en Bewegscan) zijn aangepast aan de hand van de ervaringen die in de praktijk zijn opgedaan. De pilots zijn geëvalueerd en een methodiekbeschrijving Bewegmanagement is ontwikkeld. Deze beschrijving is een ondersteunend instrument voor ondersteunende organisaties (provinciale sportraden, grote steden, sportservicepunten etc.) bij het uitzetten en in stand houden van Bewegmanagement op lokaal niveau.

Vanaf 2005 wordt ingezet op een grootschalige verspreiding van het Bewegmanagement en dient het programma School & Sport concrete, kwantitatieve resultaten op te leveren. Om de in 2004 geformuleerde doelen van ambitieniveau naar concreet haalbare doelen te vertalen en om te meten wat de resultaten en effecten van gedane inspanningen zijn, wil School & Sport in de periode 2005-2008 jaarlijks onderzoek doen naar de mate waarin Bewegmanagement wordt toegepast. Zo werd in januari/ februari 2005 een eerste onderzoek (0-meting) uitgevoerd naar locaties met Bewegmanagement. Naast de pilots School & Sport met Bewegmanagement wordt er ook op diverse andere locaties gebruik gemaakt van de werkwijze van Bewegmanagement. Deze zijn veelal ontwikkeld als reactie op de vaak tijdelijke projectmatige inspanningen die worden gedaan op het gebied van sport en bewegen. Het zal dan vaak niet de naam 'Bewegmanagement' hebben of gaan om een 'beweegmanagementteam', maar het gaat dan wel om de werkwijze waar Bewegmanagement voor staat.

Er zijn in de afgelopen jaren meerdere documenten ontwikkeld die trachten om deze werkwijze te omschrijven. In 2001 werd Bewegmanagement al omschreven in de Beleidsvisie School & Sport (JIB/NISB).

In een flyer over Bewegmanagement (NISB 2004) is een omschrijving opgenomen die duidelijk maakt waar het bij Bewegmanagement om gaat.

“Het bewegmanagementteam is een groep professionals uit de sectoren buurt (welzijn), onderwijs en sport, die een samenwerkingsnetwerk vormt. De personele invulling van het bewegmanagementteam (BM-team) is afhankelijk van de lokale sport- en onderwijsinfrastructuur. Een coördinator is van belang. De vakleerkracht lichamelijke opvoeding kan deze rol vervullen, maar dit kan ook de verantwoordelijkheid zijn van andere professionals uit de betrokken sectoren. Het BM-team is verantwoordelijk voor het structureel en systematisch managen van het sport- en beweeggedrag van jeugd. Bewegmanagement is het noodzakelijke proces om te komen tot kwalitatief goede sport- en beweegactiviteiten voor de jeugd. Het samenwerkingsnetwerk vormt de kapstok, waar allerlei activiteiten aan opgehangen kunnen worden. Deze activiteiten worden opgenomen in een lokaal programma van actie. Voorbeelden zijn projecten als Kies voor Hart en sport, WhoZnext, Club Extra en Motorische Remedial Teaching. Maar ook andere lokaal opgezette en/of reeds bestaande activiteiten passen binnen het actieprogramma.”

Een korte, eenduidige omschrijving van het begrip is dit nog niet. In 2002 werd Bewegmanagement al preciezer omschreven. “Bewegmanagement is ontworpen als organisatiemethode om het lokale beleid, het onderwijs en de sport op wijkniveau optimaal op elkaar te laten aansluiten. Dit door middel van structurele en systematische vormen van samenwerking tussen de actoren uit deze sectoren” (Brochure Bewegmanagement, NISB 2002).

Dit heeft na de evaluatie van de pilots in 2004 geleid tot de uiteindelijke definitie van Bewegmanagement. Deze is tevens in de methodiek (Bewegmanagement de aanpak, NISB 2004) terug te vinden.

Onder Bewegmanagement wordt verstaan ‘handelingen op uitvoerend niveau in een netwerk van samenwerkende partners in de BOS-driehoek, dat vanuit het onderwijs opereert. Dit netwerk is structureel van aard en werkt systematisch aan het meer en beter sporten en bewegen van de schoolgaande jeugd’ (Evaluatie Bewegmanagement, DSP-groep 2004).

Een locatie met Bewegmanagement is hierbij gesitueerd rond één of meerdere scholen. Het werkgebied van verschillende locaties verschilt vaak in grootte en kan bestaan uit een wijk, een kern, een deelgemeente, een gemeente of zelfs uit meerdere gemeenten. Het is dus een bepaald geografisch gebied rond één of meerdere scholen, waarin ‘handelingen worden uitgevoerd in een netwerk van samenwerkende partners in de BOS-driehoek, dat vanuit het onderwijs opereert (zie bovenstaande definitie)’.

Hoe de definitie voor Bewegmanagement praktisch is uitgewerkt voor toepassing bij het onderzoek, wordt in het volgende hoofdstuk duidelijk. School & Sport en Bewegmanagement zijn in de afgelopen jaren verder uitontwikkeld en de nadruk ligt in periode tot 2008 onder andere op lokale implementatie en communicatie. Met behulp van deze inventarisatie worden ontwikkelingen gevolgd en kunnen de resultaten als indicator worden gebruikt voor het behalen van de doelstellingen.

2. ONDERZOEKSOPZET EN WERKWIJZE

Hier worden de achtergronden en de gehanteerde werkwijze bij het onderzoek omschreven. Daarnaast wordt ingegaan op het gebruikte onderzoeksinstrument en de verkregen respons van de provinciale sportraden en de grote steden.

NISB wil in de effectueringsfase van School & Sport (2005-2008) Bewegmanagement breed gaan uitzetten in het land. Reeds in 2004 heeft NISB daarom een voorlopige doelstelling geformuleerd over een toename van locaties met Bewegmanagement. Naar aanleiding van de eerder uitgevoerde 0-meting werd deze doelstelling preciezer omschreven en aangepast. Het aantal locaties waarin wordt samengewerkt in de vorm van Bewegmanagement moet zijn toegenomen tot minimaal 255. Onderverdeeld naar verschillende niveaus van Bewegmanagement betekent dit: van 94 naar 120 (Bewegmanagementlocatie), van 46 naar 75 (locatie met analyse) en van 31 naar 60 (optimaal Bewegmanagement).

Door het doen van dit onderzoek wil NISB ontwikkelingen omtrent School & Sport en Bewegmanagement volgen en de resultaten kunnen gebruikt worden als indicator voor het behalen van geformuleerde doelstellingen.

Het onderzoek zal de ontwikkeling van het Bewegmanagement in de komende jaren kunnen meten, maar zal niet sluitend kunnen verklaren wie of wat deze ontwikkeling veroorzaakt heeft. De onderzoeksresultaten zullen geen wetenschappelijk dichtgetimmerde effectmeting vormen, maar kunnen wel uitstekend gebruikt worden als indicator voor het behalen van de doelstelling.

Er is voor gekozen om het onderzoek uit te voeren met hulp van de jeugdsportconsulenten van de verschillende provinciale sportraden en contactpersonen op het gebied van jeugdsport bij de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag. Zij hebben vaak al een behoorlijk inzicht in het bestaande sport- en beweegaanbod en hebben contactpersonen bij alle (deel-)gemeenten in hun provincie/ stad. Hier kunnen zij eventueel relatief eenvoudig informeren wat er op lokaal niveau gebeurt waar het gaat om Bewegmanagement. En de provinciale sportraden en grote steden kunnen zelf hun voordeel met dit onderzoek doen, door actief met de resultaten aan de slag te gaan. Met name (deel-)gemeenten waarvan blijkt dat men voorbereidingen treft om samenwerking binnen BOS vorm te geven of waar hier interesse in is, kunnen door hen worden geïnformeerd over Bewegmanagement en eventueel worden ondersteund. Veelal gebeurt dit al door ondersteuning bij bijvoorbeeld het opstellen van projectaanvragen in het kader van de BOS-impuls. Daarnaast kunnen de ontwikkelingen per provincie of stad worden gevolgd, door het onderzoek in de komende jaren te herhalen en kan het School & Sport-beleid van de provinciale sportraden en de grote steden worden afgestemd op de resultaten van het onderzoek.

2.1 Een locatie met Bewegmanagement

Om te kunnen 'meten' waar locaties met Bewegmanagement zijn, is het nodig om de reeds genoemde definitie van Bewegmanagement nader uit te werken. Dit heeft ertoe geleid dat er een vijftal randvoorwaarden zijn uitgewerkt, waaraan een locatie dient te voldoen om te kunnen worden betiteld als 'Bewegmanagementlocatie'. Een aandachtspunt is hierbij, dat 'vanuit het onderwijs' impliceert dat het onderwijs altijd een centrale rol dient te vervullen. Dit is niet het geval, wel is het belangrijk dat de school als aangrijpingspunt van de interventies gebruikt wordt. Oftewel, dat de acties van het beweegmanagementteam gekoppeld zijn aan één of meerdere scholen.

Randvoorwaarden 'Beweegmanagementlocatie':

- Samenwerking van tenminste twee uitvoeringspartners in de BOS-driehoek
- Werkt aan het meer en beter bewegen van de jeugd en/of meer efficiency van het sportaanbod
- Het team van samenwerkende uitvoeringspartners streeft naar een duurzame verbintenis aan het sporten en bewegen van jeugd
- Het team werkt systematisch; is gebaseerd op duidelijke afspraken en een planmatige aanpak, met het oog op een duurzaam sport- en beweegprogramma op en rond de school
- De acties van het team zijn gekoppeld aan één of meerdere scholen.

Met behulp van de bovenstaande criteria kan worden bepaald of er op een bepaalde plek sprake is van Beweegmanagement of niet. Locaties die voldoen aan de bovenstaande voorwaarden kunnen onderling erg verschillen qua invulling en grootte. De verschillende pilots School & Sport laten ook zien dat ze allemaal voldoen aan de bovenstaande voorwaarden, maar dat het Beweegmanagement toch zeer verschillend ingevuld wordt. Dit hangt ook samen met de wijze waarop bijvoorbeeld een provinciale sportraad de gemeenten ondersteunt en de specifieke opbouw van die provincie. Zo wordt bijvoorbeeld Beweegmanagement in de provincie Groningen met behulp van het Groninger Sport Model ingevuld en hebben de andere provinciale sportraden ook een eigen werkwijze in de ondersteuning naar de gemeenten. Daarnaast wordt bij de pilots de beginsituatie in kaart gebracht met behulp van een analyse. Op basis hiervan kunnen de acties en interventies bepaald worden. Bovendien maakt dit effectmeting mogelijk.

Bovenstaande heeft er dan ook toe geleid dat er bij de ontwikkeling van het onderzoeksinstrument een onderscheid is gemaakt tussen een drietal verschillende varianten van Beweegmanagement.

2.2 Het onderzoeksinstrument

Om het onderzoek uit te voeren is een (in omvang beperkt) onderzoeksinstrument ontwikkeld. Hiermee kan het onderzoek relatief eenvoudig herhaald worden. Het onderzoeksinstrument is eind 2004 ontwikkeld door het expertisepunt School & Sport in overleg met jeugdsportconsulenten van de provinciale sportraden, verschillende medewerkers van NISB en enkele leden van de landelijke stuurgroep School & Sport. Om met behulp van het onderzoeksinstrument te bepalen of ergens sprake is van een locatie met Beweegmanagement hoeft geen uitgebreide vragenlijst te worden doorlopen, maar is een overzichtelijk en in omvang beperkt schema opgenomen. Hieruit dient snel duidelijk te worden of ergens al dan niet sprake is van Beweegmanagement.

In het schema², waarmee kan worden bepaald of ergens sprake is van Beweegmanagement, is onderscheid gemaakt tussen een viertal opties. Er is onderscheid gemaakt tussen BM 0 (voorbereidingsfase), BM 1 (Beweegmanagementlocatie), BM 2 (locatie met analyse) en BM 3 (optimaal Beweegmanagement).

Op een bijbehorend antwoordformulier is per (deel)gemeente aangegeven of er locaties zijn, die aan de voorwaarden van de verschillende opties voldoen. Bij de eerste optie (BM 0) is nog geen sprake van Beweegmanagement, bij BM 1, 2 en 3 wel.

De opties BM 1, 2 en 3 zijn drie varianten waarin een locatie met Beweegmanagement kan bestaan. BM 1 voldoet aan vijf reeds benoemde randvoorwaarden. Als er daarnaast gebruik

---

² Voor het schema en de voorwaarden die horen bij de vier opties, zie bijlage 1.

wordt gemaakt van een analyse, is er sprake van een locatie met analyse (BM 2). Hier is met behulp van de Bewegnorm, de Sport- en Beweegscan of een ander analyse-instrument een onderzoek uitgevoerd. De resultaten van deze analyse vormen bij BM 2 dus de aanleiding voor de geplande acties en interventies van het Bewegmanagement. Er wordt gesproken van 'optimaal Bewegmanagement' (BM 3) als er periodiek gegevens verzameld worden met een analyse-instrument, als er meerdere acties en interventies ondernomen worden en als alle drie hoeken van BOS vertegenwoordigd zijn in het team.

Zo kan onderscheid worden gemaakt tussen bijvoorbeeld een locatie als in de pilot in de wijk Klarendal in Arnhem (valt onder BM 3) en een locatie met een Brede School die in overleg met een bewegingsconsulent en een buurtorganisatie (zonder analyse) een naschools sport- en beweegaanbod aanbiedt (BM 1).

De voorbereiding voor de realisatie van een locatie met Bewegmanagement kan wel een jaar (uit Bewegmanagement de aanpak, NISB 2004) duren. Daarom is de optie BM 0 toegevoegd, waarbij een gemeente (of school) bezig is met voorbereidingen om Bewegmanagement tot stand te brengen. Daarnaast is het goed om te inventariseren waar nadere informatie over Bewegmanagement gewenst is, want daar kunnen de provinciale sportraden, de grote steden en NISB op inspringen door informatie te geven en eventueel ondersteuning te bieden. Dit vormt dus ook een onderdeel van BM 0.

2.3 Respons

Enkele weken voor het onderzoek uitgevoerd werd, is contact gezocht met de contactpersonen bij de provinciale sportraden en de grote steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag. Met hen werd individueel afgestemd wanneer het onderzoek uitgevoerd zou worden en zo konden vragen direct beantwoord worden. De grote steden, die bij de 0-meting nog niet bij het onderzoek waren betrokken, reageerden positief en hebben ook hun medewerking verleend bij het uitvoeren van de inventarisatie. In het algemeen bleek het wel enigszins problematisch om de resultaten binnen een korte periode te verzamelen. Bij meerdere provinciale sportraden en grote steden moest meer dan eens contact worden gezocht om de resultaten van hun inventarisatie te ontvangen.

De inventarisatie kon worden uitgevoerd met behulp van het onderzoeksinstrument en een bijbehorend digitaal antwoordformulier (Excel-bestand). Hierop kon voor iedere (deel-) gemeente aangegeven worden in hoeverre er daar locaties met Bewegmanagement actief zijn of dat zij in de voorbereidingsfase hierop verkeren. Op dit antwoordformulier waren tevens enkele korte vragen toegevoegd met betrekking tot vakleerkrachten lichamelijke opvoeding met een bredere taakopdracht. Omdat bleek dat verschillende organisaties informatie over waar deze vakleerkrachten LO actief zijn, wat ze doen en door wie ze aangesteld zijn als waardevol beschouwen, zijn deze aanvullende vragen ook meegenomen in het onderzoek. In bijlage 2 is een leeg antwoordformulier opgenomen die naar de jeugdsportconsulenten van de provinciale sportraden is verstuurd. Naar de contactpersonen van de grote steden is een vrijwel identiek antwoordformulier opgestuurd.

Doordat alle twaalf provinciale sportraden en de vier grote steden hebben meegewerkt aan de inventarisatie en een ingevuld antwoordformulier hebben teruggestuurd, is landelijke dekking verkregen. Dit was bij de 0-meting niet het geval, toen de vier grote steden niet direct betrokken waren en uit één provincie geen gegevens waren verkregen. Daarnaast is er een aantal provinciale sportraden, waarbij de verkregen gegevens nu completer lijken te zijn dan bij de 0-meting. Deze 1-meting zorgt dus voor een landelijk gedekt overzicht van locaties met Bewegmanagement met gegevens die vrij compleet lijken te zijn. Hierbij dient altijd in ogenschouw genomen te worden, dat de gegevens zijn verzameld door gebruik te maken van interpretaties van contactpersonen bij provinciale sportraden en grote steden.

Het is hierdoor maar beperkt mogelijk om de gegevens van bijvoorbeeld verschillende provincies met elkaar te vergelijken. Dit is overig ook niet van groot belang, belangrijker is het

bijvoorbeeld dat ontwikkelingen jaarlijks gevolgd kunnen worden. En dat de resultaten gebruikt worden om landelijk én provinciaal/ stedelijk school en sport-beleid verder vorm te geven. Over het algemeen gaven de contactpersonen bij de provinciale sportraden en de grote steden aan dat het antwoordformulier goed in te vullen was met het onderzoeksinstrument. Dit komt waarschijnlijk mede doordat het merendeel ook bij de 0-meting betrokken was. Enkeligen hadden wel vragen en dan met name over de geformuleerde voorwaarden voor Beweegmanagement. Hierbij werd gevraagd of er ook sprake kan zijn van Beweegmanagement bij projecten als Kies voor Hart en Sport of Brede scholen. In het onderstaande kader is een verstuurd reactie weergegeven en wordt een en ander nog eens toegelicht.

"Voor Beweegmanagement is een algemene definitie opgesteld. Omdat die definitie nog steeds vrij veel vragen oproept en daarmee moeilijk is na te gaan wanneer ergens van Beweegmanagement sprake is, is de definitie uitgewerkt in een aantal opties met een aantal randvoorwaarden. Deze zijn op zich duidelijker, maar daarmee lijkt bijvoorbeeld de samenwerking in een Brede School ook op Beweegmanagement? Dit is ook het geval, bij samenwerking in de Brede School wordt veelal gebruik gemaakt van Beweegmanagement. NISB beveelt dit ook aan in o.a. de brochure over de Brede School (<http://www.nisb.nl/documenten/Breedinbeweging.pdf>). Beweegmanagement ziet NISB ook niet zozeer als doel, maar meer als middel en randvoorwaarde voor de organisatie van dergelijke 'goede' sport- en bewegingsprogramma's. Dus ook bij een project als Kies voor Hart en Sport is er volgens ons sprake van Beweegmanagement, mits er voldaan wordt aan de omschreven randvoorwaarden:

- **Samenwerking** van tenminste **twee uitvoeringspartners** in de **BOS-driehoek**
- Werkt aan het **meer en beter bewegen van de jeugd** en/of **meer efficiency van het sportaanbod**
- Het team van samenwerkende uitvoeringspartners streeft naar een **duurzame verbintenis** aan het sporten en bewegen van jeugd
- Het team werkt **systematisch**; is gebaseerd op duidelijke afspraken en een planmatige aanpak, met het oog op een duurzaam sport- en beweegprogramma op en rond de school
- De acties van het team zijn **gekoppeld aan één of meerdere scholen**

Het blijft hier wellicht lastig om in te schatten in hoeverre er sprake is van bijvoorbeeld een duurzame verbintenis, maar er kan dus wel degelijk sprake zijn van Beweegmanagement bij Kies voor Hart en Sport. Het zal bij dergelijke projecten vaak gaan om de optie BM 1 (Beweegmanagementlocatie). Dit is niet de optimale vorm van Beweegmanagement, maar het kan wel het startpunt vormen voor het uitbouwen van een klein samenwerkingsnetwerk in het kader van Kies voor Hart en Sport tot een groter beweegmanagementteam van waaruit meerdere activiteiten uitgevoerd worden. Zo kan een sportondersteunende organisatie bij het geven van nieuwe impulsen omtrent Beweegmanagement ervoor kiezen om een nieuw samenwerkingsnetwerk op te bouwen, maar wellicht is het ook mogelijk om te starten vanuit reeds bestaande sport- en bewegingsprogramma's in die wijk of plaats."

De antwoordformulieren waren over het algemeen op de juiste wijze ingevuld en relatief eenvoudig te verwerken. In de resultaten blijken soms nog wel vrij grote verschillen. Deze kunnen in enkele gevallen mede toegeschreven worden aan de verschillende wijzen waarop de inventarisatie uitgevoerd is. Zo valt de gemeente Rotterdam op door het zeer hoge aantal locaties met Beweegmanagement, met name in BM 1 en BM 2. Hier is wellicht een completer beeld verkregen dan in andere grote steden, waar wellicht niet alle samenwerkingnetwerken uit met name BM 1 zijn geïnventariseerd.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk worden alle bevindingen van de 1-meting weergegeven. Eerst worden de resultaten van de inventarisatie naar locaties met Beweegmanagement afzonderlijk weergegeven voor de twaalf provincies en de vier grote steden. Vervolgens wordt hier een totaalbeeld voor geschetst. In de slotparagraaf worden de resultaten weergegeven van enkele aanvullende vragen over plekken waar vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht actief zijn, wat zij doen en bij wie zij in dienst zijn.

3.1 Inventarisatie naar locaties met Beweegmanagement

In tabel 1 worden de resultaten weergegeven van de inventarisatie die met behulp van jeugdsportconsulenten van de provinciale sportraden is uitgevoerd. Zij hebben per gemeente aangegeven of er sprake was van één van de vier opties en als dit het geval was ook het aantal verschillende locaties van die optie. Het totale aantal locaties met Beweegmanagement bestaat uit de som van BM 1, BM 2 en BM 3.

Tabel 1

Provincies	BM 0	BM 1	BM 2	BM 3	Totaal BM 1-3
<i>Noord-Holland</i>	1	8	0	13	21
<i>Overijssel</i>	11	26	14	2	42
<i>Flevoland</i>	2	13	0	0	13
<i>Utrecht</i>	0	8	5	0	13
<i>Limburg</i>	18	6	3	0	9
<i>Zeeland</i>	5	35	12	4	51
<i>Friesland</i>	0	11	17	0	28
<i>Drenthe</i>	11	5	3	12	20
<i>Zuid-Holland</i>	2	29	3	1	33
<i>Noord-Brabant</i>	4	25	0	0	25
<i>Groningen</i>	12	5	5	6	16
<i>Gelderland</i>	1	2	29	14	45
Totaal	67	173	91	52	316

BM 0 = Voorbereidingsfase

BM 1 = Beweegmanagementlocatie

BM 2 = Locatie met analyse

BM 3 = Optimaal Beweegmanagement

Tabel 2

Grote steden	BM 0	BM 1	BM 2	BM 3	Totaal BM 1 - 3
<i>Utrecht</i>	1	14	2	2	18
<i>Den Haag</i>	8	25	0	0	25
<i>Rotterdam</i>	3	88	40	16	144
<i>Amsterdam</i>	4	0	0	16	16
Totaal	16	127	42	34	203

BM 0 = Voorbereidingsfase

BM 1 = Beweegmanagementlocatie

BM 2 = Locatie met analyse

BM 3 = Optimaal Beweegmanagement

In tabel 2 is hetzelfde gedaan, maar dan voor de grote steden. Daar zijn de gegevens niet per gemeente, maar per deelgemeente/ stadsdeel geïnventariseerd.

Aandachtspunt is dat in de tabellen twee verschillende eenheden naast elkaar worden weergegeven. In de voorbereidingsfase (BM 0) worden (deel)gemeenten geïnventariseerd en bij de andere opties (BM 1, BM 2 en BM 3) wordt gesproken over locaties. Bij BM 0 was er daardoor een maximale score mogelijk van 1 per (deel)gemeente, terwijl er geen maximum was voor BM 1, BM 2 en BM 3.

Hieronder worden kort de opvallendste resultaten per provincie en stad samengevat.

Noord-Holland – Sportservice Noord-Holland

In Noord-Holland zijn 8 Beweegmanagementlocaties (BM 1) en 13 locaties waar sprake is van optimaal Beweegmanagement (BM 3). Hierbij valt op dat van deze 13 er 12 te vinden zijn in Den Helder. Tevens lijkt het erop dat er een verband is tussen de aanwezigheid van een bewegingsconsulent en de aanwezigheid van locaties met Beweegmanagement. De gegevens van Amsterdam zijn in dit provinciale overzicht niet meegenomen, deze zijn apart geïnventariseerd.

Overijssel – Sportraad Overijssel

In Overijssel zijn veel verschillende gemeenten op enige wijze bezig met Beweegmanagement. Er zijn in totaal 42 locaties met Beweegmanagement geïnventariseerd, waarvan er 2 als optimaal Beweegmanagement worden getypeerd. Er zijn 11 gemeenten waar nadere informatie gewenst is of waar voorbereidingen getroffen worden om één of meerdere locaties met Beweegmanagement te realiseren.

Flevoland – Sport Service Flevoland

Alle zes gemeenten in Flevoland hebben één of meer locaties met Beweegmanagement, in totaal zijn 13 dergelijke locaties. Er zijn geen samenwerkingsnetwerken die hun activiteiten opzetten aan de hand van een uitgevoerde analyse. Daarnaast is er een tweetal gemeenten die in de voorbereidingsfase zitten.

Utrecht – Sportservice Midden Nederland

Er zijn in de provincie Utrecht 8 Beweegmanagementlocaties (BM 1) en 5 andere locaties die gebruik hebben gemaakt van een analyse (BM 2). Er lijkt hier een completer beeld te zijn verkregen dan vorig jaar. Wat opvalt is dat hier geen gemeenten zijn die in de voorbereidingsfase verkeren. De gegevens van de stad Utrecht zijn apart geïnventariseerd en zijn in dit provinciale beeld niet meegenomen.

Limburg – Huis voor de Sport Limburg

In totaal zijn er 9 locaties met Bewegmanagement in Limburg. Deze zijn alle in Maastricht en Venlo terug te vinden. Wat opvalt voor Limburg is dat er veel gemeenten zijn die bezig zijn met het doen van een aanvraag voor de BOS-impuls. Hierdoor zijn er in totaal 18 gemeenten die in de voorbereidingsfase terecht zijn gekomen.

Zeeland – SportZeeland

Opvallend is dat er hier in totaal 51 locaties met Bewegmanagement zijn. Hiervan zijn er 12 locaties met analyse en zijn er 4 locaties met optimaal Bewegmanagement. Daarnaast zijn er 5 gemeenten die in de voorbereidingsfase zitten.

Friesland – SPORT fryslân

In een groot aantal Friese gemeenten is in het kader van de Breedtesportimpuls (BSI) een werkgroep Jeugd-Onderwijs-Sport werkzaam die in samenwerking met SPORTfryslân het Bewegmanagement uitvoert. Net als bij de pilot School & Sport die in Friesland heeft gelopen (GO-4 Sport) wordt hierbij veelal samengewerkt door een aantal verschillende gemeenten. Er zijn in totaal 28 locaties met Bewegmanagement in Friesland. Locaties met optimaal Bewegmanagement zijn er niet en op dit moment zijn er geen gemeenten die in de voorbereidingsfase zitten.

Drenthe – SportDrenthe

Bijna alle gemeenten in Drenthe zijn op enige wijze actief met Bewegmanagement. In Drenthe wordt het Bewegmanagement met name uitgevoerd in de stad Hoogeveen en door een aantal samenwerkingsverbanden van een aantal dorpen en SportDrenthe. Dit resulteert in totaal in 20 locaties met Bewegmanagement, waarvan er 12 als optimaal Bewegmanagement getypeerd worden. Opvallend is dat bij bijna alle gemeenten is aangegeven dat nadere informatie gewenst is of dat er voorbereidingen getroffen worden om één of meerdere locaties met Bewegmanagement tot stand te brengen.

Zuid-Holland – Sportraad Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland heeft een zeer groot aantal gemeenten, waardoor het niet eenvoudig is om hier een compleet beeld te krijgen. In dit provinciale beeld zijn de grote steden Den Haag en Rotterdam niet meegenomen, daar is de inventarisatie apart uitgevoerd. Er zijn in Zuid-Holland 33 locaties met Bewegmanagement getraceerd, waarvan er 1 locatie is met optimaal Bewegmanagement en 3 locaties die gebruik hebben gemaakt van een analyse. Het is mogelijk dat er op enkele plekken die nu als één locatie zijn aangegeven, toch meerdere samenwerkingsnetwerken actief zijn.

Noord-Brabant – Sportservice Noord-Brabant

Van Noord-Brabant waren vorig jaar geen gegevens beschikbaar. Dit kwam mede doordat de situatie hier vergelijkbaar is met die in Zuid-Holland, ook hier zijn er veel gemeenten en is het niet eenvoudig om een compleet beeld te krijgen. Doordat het nu wel is gelukt om de inventarisatie uit te voeren is het ook mogelijk om een landelijk beeld te schetsen. Wel werd aangegeven dat er met name voor een aantal grotere steden niet bekend is of er meer dan één samenwerkingsnetwerk actief is. Verdeeld over 25 gemeenten zijn er dan ook 25 Bewegmanagementlocaties getraceerd. Daarnaast zijn er 4 gemeenten die in de voorbereidingsfase zitten.

Groningen – Huis voor de Sport Groningen

In de provincie Groningen wordt onder andere gebruik gemaakt van het Groninger Sport Model (GSM). Het Huis voor de Sport Groningen coördineert de samenwerking in de deelnemende gemeenten. In totaal zijn er in de provincie 16 locaties met Bewegmanagement geïnterviewd. Opvallend is dat 12 van de 25 gemeenten in de voorbereidingsfase vallen.

Gelderland – Gelderse Sport Federatie (GSF)

In Gelderland zijn er in totaal 45 locaties met Bewegmanagement actief. Opvallend is dat er hiervan slechts 2 als Bewegmanagementlocatie zijn getypeerd en er bij het merendeel gebruikt wordt gemaakt van een analyse. Bij vele gemeenten in Gelderland wordt hierbij gebruik gemaakt van de BIOS-methode van de GSF, waarbij een medewerker van de GSF verbindingen legt tussen onderwijs en sport.

Gemeente Utrecht

In 2004 is in de stad Utrecht één van de pilots School & Sport afgerond, deze werkwijze wordt momenteel ook op andere plekken in Utrecht toegepast. In totaal zijn er 18 locaties met Bewegmanagement getraceerd, waarvan er 2 gebruik maken van een analyse en er 2 als optimaal Bewegmanagement getypeerd zijn. Er is 1 deelgemeente die in de voorbereidingsfase valt.

Gemeente Den Haag

In Den Haag zijn 25 verschillende Bewegmanagementlocaties (BM 1) te vinden. Hier hebben scholen met tenminste twee sportaanbieders uit de wijk een sportintroductie en keuze-programma uitgevoerd. De voorbereidingsfase blijkt van toepassing voor de hele gemeente. Het valt op dat er geen locaties zijn die gebruik maken van een analyse.

Gemeente Rotterdam

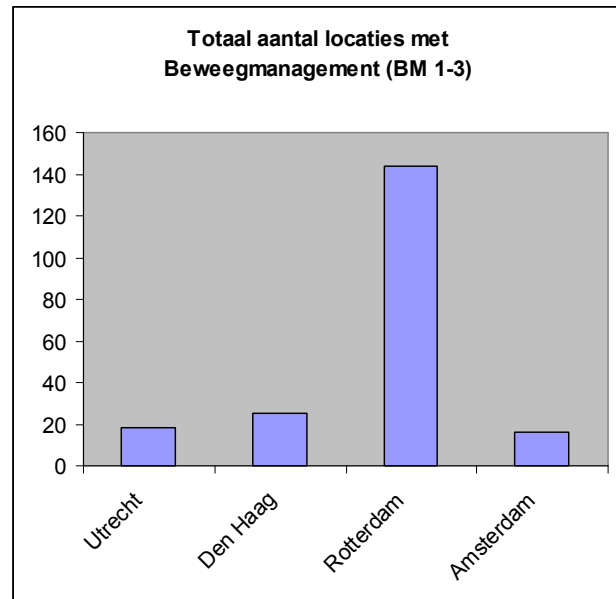
In de gemeente Rotterdam zijn maar liefst 88 Bewegmanagementlocaties (BM 1), 40 locaties met analyse (BM 2) en 16 locaties met optimaal Bewegmanagement (BM 3). In totaal zijn hier 144 locaties met Bewegmanagement getraceerd. Een drietal deelgemeenten valt in de voorbereidingsfase.

Gemeente Amsterdam

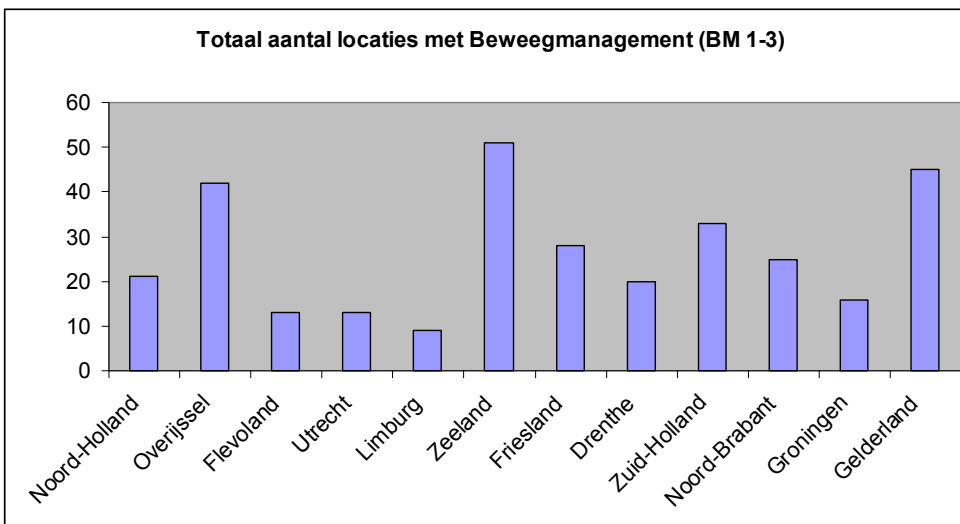
In 2004 is in de gemeente Amsterdam een pilot School & Sport afgerond. Dit project, dat samen met de GGD opgezet is, wordt momenteel ook op vele andere plaatsen in de stad uitgezet. Er zijn 16 locaties met Bewegmanagement waar sprake is van optimaal Bewegmanagement en er zijn meerdere deelgemeenten die in de voorbereidingsfase vallen. Opvallend is het ontbreken van Bewegmanagementlocaties (BM 1) en locaties met analyse (BM 2). Waarschijnlijk zijn deze niet meegenomen in de inventarisatie.

Grafiek 1

Zoals ook uit de grafieken 1 en 2 blijkt zijn er in alle grote steden en in alle provincies meerdere locaties met Beweegmanagement. Onderling zijn er wel verschillen te zien. Bij de grote steden valt Rotterdam op door het grote aantal en bij de provincies zijn dit Overijssel, Zeeland en Gelderland.

Grafiek 2

3.2 Een totaalbeeld voor locaties met Beweegmanagement

Als de totale resultaten van de provincies en de grote steden worden vergeleken, valt op dat de totalen op bijna dezelfde wijze zijn verdeeld over de vier opties (BM 0 – 3). Wat dit in cijfers precies inhoudt is in tabel 3 terug te vinden. Aandachtspunt bij BM 0 is dat bij de provincies gemeenten zijn geïnterpreteerd en bij de grote steden is dit in deelgemeenten uitgedrukt. Het totaal van 83 bij BM 0 zou dus ook als 71 weergegeven kunnen worden. Dan wordt het totaal aantal grote steden opgeteld bij het totale aantal gemeenten dat in de provincies als BM 0 is getypeerd.

	Aantal gemeenten	BM 0	BM 1	BM 2	BM 3	Totaal BM 1 - 3
Provincies	447	67	173	91	52	316
Grote steden	4	16	127	42	34	203
Totalen	451	83	300	133	86	519

Tabel 3

In totaal zijn er in heel Nederland 519 locaties met Beweegmanagement getraceerd. Daarvan worden 300 als Beweegmanagementlocatie getypeerd, 133 als locatie met analyse en op 86 locaties is sprake van optimaal Beweegmanagement.

Volgens gegevens van de overheid is het totaal aantal gemeenten in Nederland 467 (op 1 januari 2005). Aangenomen wordt dat bij deze 1-meting alle gemeenten in Nederland zijn meegenomen en dat het verschil met de 451 dat blijkt uit tabel 3 is veroorzaakt door gemeentelijke herindelingen. Van deze 451 gemeenten zijn er 198 gemeenten waar tenminste 1 locatie met Beweegmanagement actief is, dat wil zeggen dat er tenminste 1 locatie in BM 1, BM 2 of BM 3 actief is. In de provincies Gelderland, Zuid-Holland, Noord-Brabant en Friesland blijken deze aantallen in verschillende gemeenten het grootst. Wordt ook nog gekeken naar het aantal gemeenten waar tenminste één van de vier opties (BM 0, BM 1, BM 2 of BM 3) van toepassing was dat blijken dit er 239 te zijn. Een groot verschil ontstaat dan met name voor Limburg, waar momenteel nog niet veel locaties met Beweegmanagement zijn. In een groot aantal aanvragen voor de BOS-impuls (nu in BM 0) wordt daar onder andere ingezet op toepassing van Beweegmanagement.

3.3 De vakleerkracht LO met bredere taakopdracht

Omdat verschillende organisaties ontwikkelingen en kenmerken willen aantonen waar het gaat om vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht zijn op het antwoordformulier een drietal aanvullende vragen toegevoegd. Met behulp van deze vragen was het mogelijk om te inventariseren waar dergelijke vakleerkrachten actief zijn, wat ze doen en door wie zij aangesteld zijn.

In tabel 4 wordt duidelijk in hoeveel gemeenten (provincies) of deelgemeenten (grote steden) er tenminste één vakleerkracht met een bredere taakopdracht actief is. De getallen zeggen dus niet zozeer wat over aantallen vakleerkrachten, maar over aantallen (deel)gemeenten waar zij actief zijn. In meerdere grotere steden zijn een groter aantal vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht actief, maar deze zijn bij deze inventarisatie dan samengenomen. In vijf provincies zijn gemeenten bekend waar dergelijke vakleerkrachten actief zijn. Door drie provinciale sportraden is aangegeven dat er in die provincie voor zover bekend geen vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht actief zijn en de gegevens voor de vier overige provincies zijn niet bekend. Met name opvallend is het grote aantal gemeenten met vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht in Gelderland. Dit komt met name doordat de GSF een project (BIOS) heeft uitgezet, waarbij een vakleerkracht LO vanuit de GSF in een gemeente verbindingen legt tussen onderwijs en sport. In de grote steden blijkt dat zij alle vier vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht inzetten.

Tabel 4

Provincies	Gemeenten vaki. LO met bredere taakopdracht
Provincie Noord-Holland	4
Provincie Overijssel	1
Provincie Zeeland	1
Provincie Groningen	2
Provincie Gelderland	23
Totaal	31
Grote steden	Deelgemeenten vaki. LO met bredere taakopdracht
Gemeente Utrecht	3
Gemeente Den Haag	8
Gemeente Rotterdam	6
Gemeente Amsterdam	5
Totaal	22

Als verder wordt gekeken naar deze vakleerkrachten in de provincies valt op dat zij in 5 gemeenten actief zijn als bewegingsconsulent, in 1 gemeente is hij/ zij expliciet actief binnen BOS en in 18 Gelderse gemeenten worden verbindingen gelegd tussen onderwijs en sport. Van de overige vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht zijn de taken niet bekend of divers. Op 6 plaatsen zijn deze vakleerkrachten aangesteld vanuit een plaatselijk sportservicepunt, veelal gaat het hierbij om bewegingsconsulenten. In 1 geval zijn er bestuursorganen die een aanstelling verzorgen en in 2 andere gemeenten zijn het onderwijs en de gemeente verantwoordelijk voor de aanstellingen. Zoals reeds aangegeven heeft zijn de uitvoerders van de BIOS-methode (18 Gelderse gemeenten) in dienst bij de GSF. In de grote steden Amsterdam en Utrecht zijn de vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht verantwoordelijk voor het Beweegmanagement. Dit komt voort uit de pilots School & Sport, waarmee destijds in deze steden is gestart. Hiervoor worden vakleerkrachten LO voor een aantal uren per week aangesteld door de gemeente of een gemeentelijke projectgroep. In Rotterdam worden door de gemeente zogenaamde 'vakleerkrachten nieuwe stijl' aangesteld die duale taken hebben. De gemeente Den Haag heeft al jaren het programma sportintroductie en keuze (SIK). Hierbij zorgen vakleerkrachten LO bij brede buurtscholen ook voor een naschools sportaanbod en verbindingen met de sport. De scholen waar de vakleerkrachten LO in dienst zijn kunnen voor de uitvoering van dit programma geld aanvragen bij de gemeente. De bovenstaande toelichtingen geven, met name voor wat betreft de provincies, maar beperkte informatie over de daadwerkelijke inhoudelijke taken van die vakleerkrachten LO. Zo kunnen de taken van een bewegingsconsulent zeer divers zijn en geven deze gegevens geen landelijk beeld weer. Ook waar het gaat om de aanstelling van deze vakleerkrachten is niet duidelijk hoe de geldstromen en verantwoordelijkheden precies lopen.

Van vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht wordt over het algemeen verwacht, dat zij naast de reguliere gymlessen verbindingen leggen met naschoolse sport, buurtsport en/ of sportverenigingen. Hiermee worden dan veelal sport- en bewegingsactiviteiten georganiseerd. Op school- en wijkniveau zijn zij vaak de spil in de samenwerking tussen buurt, onderwijs en/ of sport. Dit sluit dan ook goed aan bij de bedoelingen en werkwijze van Beweegmanagement, waarbij professionals uit buurt, onderwijs en sport op wijkniveau samenwerken aan het meer en beter bewegen van de schoolgaande jeugd.

4. VERGELIJKING MET DE 0-METING

In januari/ februari 2005 is de 0-meting uitgevoerd. Destijds is een goede start gemaakt met het inventariseren van gegevens over locaties met Beweegmanagement. Wel bleek dat er toen nog geen compleet beeld geschetst kon worden. Na uitvoering van deze 1-meting is dit beter mogelijk, er is nu landelijke dekking verkregen. Dit betekent wel dat het niet eenvoudig is om een 'eerlijke' vergelijking te geven tussen de 0-meting en deze 1-meting. Toch is getracht om op een aantal punten goede vergelijkingen op te maken en is getracht om aan de hand hiervan uitspraken over ontwikkelingen te formuleren.

Tabel 5

In tabel 5 zijn de totalen van de 0-meting en de 1-meting weergegeven. Zoals reeds aangegeven heeft het geen toegevoegde waarde om

	BM 0	BM 1	BM 2	BM 3	Totaal BM 1 - 3
Totaal 1-meting	71	300	133	86	519
Totaal 0-meting	69	94	46	31	171

naar deze grote verschillen te kijken. Wel kan geconcludeerd worden dat de doelstellingen die naar aanleiding van de 0-meting zijn opgesteld, gerelativeerd dienen te worden. Met name omdat die niet zijn gebaseerd op de daadwerkelijke landelijke situatie.

Om een betere vergelijking te doen heeft het wellicht meer zin om de resultaten van de elf provincies uit de 0-meting naast elkaar te leggen. Hiervoor kan tabel 6 gebruikt worden. Aan de hand van de resultaten van de 0-meting zijn de doelstellingen omschreven als een toename tot 120 locaties in BM 1, 75 locaties in BM 2 en 60 locaties in BM 3 in de periode tot 2008. De doelstellingen zouden met deze vergelijking al bijna gehaald zijn, alleen in BM 3 zijn er nog niet genoeg locaties. Met name in de provincies Utrecht, Zeeland, Zuid-Holland en Gelderland zijn erg grote verschillen tussen de twee metingen. Voor een groot deel zijn deze waarschijnlijk niet toe te schrijven aan nieuwe samenwerkingsverbanden die zijn ontstaan, maar eerder aan completere inzichten van de jeugdsportconsulenten of een andere interpretatie van de voorwaarden voor een locatie met Beweegmanagement. Een andere positieve ontwikkeling is de veranderde verhouding tussen het aantal locaties met Beweegmanagement in BM 1, BM 2 en BM 3. In vergelijking met BM 1 zijn er bij de 1-meting relatief meer locaties met Beweegmanagement in BM 2 en BM 3.

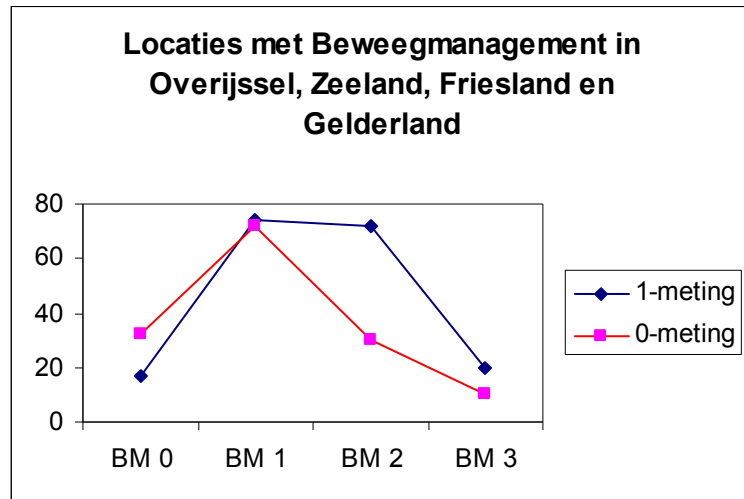
Tabel 6 – Links zijn de resultaten van de 1-meting en rechts zijn de resultaten van de 0-meting weergegeven voor de elf provincies die betrokken waren bij de 0-meting.

Provincies	BM 0	BM 1	BM 2	BM 3	Totaal BM 1-3	BM 0	BM 1	BM 2	BM 3	Totaal BM 1-3
Noord-Holland	1	8	0	13	21	9	9	1	0	10
Overijssel	11	26	14	2	42	17	26	12	1	39
Flevoland	2	13	0	0	13	0	9	0	0	9
Utrecht	0	8	5	0	13	1	0	0	0	0
Limburg	18	6	3	0	9	3	0	3	0	3
Zeeland	5	35	12	4	51	10	13	10	2	25
Friesland	0	11	17	0	28	5	20	4	0	24
Drenthe	11	5	3	12	20	10	3	1	10	14
Zuid-Holland	2	29	3	1	33	7	1	0	2	3
Groningen	12	5	5	6	16	4	0	11	0	11
Gelderland	1	2	29	14	45	0	13	4	7	24
Totaal	63	148	91	52	291	66	94	46	22	162

In de rapportage, die naar aanleiding van de 0-meting is opgesteld³, werd opgemerkt dat de resultaten van de provincies Overijssel, Zeeland, Friesland en Gelderland een zelfde verhouding hadden als het totaaloverzicht. De verdeling van de resultaten over de vier opties bleek dus in deze provincies vergelijkbaar te zijn met de verdeling van de totale resultaten van de 0-meting over die vier opties. Als we dan ook aannemen dat hier een vrij compleet beeld was ontstaan kunnen we de totale resultaten voor die vier provincies vergelijken voor de 0-meting en de 1-meting. Uit grafiek 4 blijkt dat ook dat met name het aantal locaties met analyse (BM 2) en optimaal Bewegmanagement (BM 3) is toegenomen.

Grafiek 4

Diverse ontwikkelingen kunnen hiervoor gezorgd hebben. Er kunnen vanuit de voorbereidingsfase (BM 0) bijvoorbeeld nieuwe locaties met Bewegmanagement gerealiseerd zijn als locatie met analyse (BM 2). Maar het is ook mogelijk dat bestaande netwerken, die bij de 0-meting nog bij BM 1 waren ingedeeld en zijn ontstaan door bepaalde sportstimuleringsprojecten, uitgebouwd zijn en zodoende bij de 1-meting als locatie met analyse (BM 2) of optimaal

Beweegmanagement (BM 3) getypeerd zijn. Daarnaast zijn er wellicht locaties met Bewegmanagement waar wel een eerste analyse is uitgevoerd, maar waar nog niet van een periodieke meting gesproken wordt. Dan kan deze bij de 0-meting als BM 2 zijn getypeerd, terwijl na vervolgmetingen kan blijken dat deze nu bij BM 3 ingedeeld kon worden.

Dit sluit overigens aan op de formulering van de doelstellingen, waarin niet alleen werd ingezet op een toename van het totale aantal locaties met Bewegmanagement. Hiermee werd namelijk ook beoogd dat er verhoudingsgewijs meer locaties met Bewegmanagement in BM 2 en BM 3 zouden worden gerealiseerd.

Zo zijn de resultaten achtereenvolgens vergeleken voor de totale resultaten, voor de resultaten van 11 provincies en voor de resultaten van 4 provincies. Hieruit bleek onder andere dat de doelstellingen die na de 0-meting geformuleerd zijn gerelativeerd dienen te worden. Een positieve ontwikkeling, die ook aansluit op de doelstellingen, is dat er ook verhoudingsgewijs meer locaties met Bewegmanagement in BM 2 (locatie met analyse) en BM 3 (optimaal Bewegmanagement) zijn. Interessant blijft het om te volgen of deze ontwikkeling zich ook voortzet in de toekomst. De 2-meting kan hier uitspraken over doen.

³ Bewegmanagement kleurt de kaart! NISB, 2005.

5. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

In november/ december 2006 is door NISB de 1-meting naar locaties met Beweegmanagement gecoördineerd. Dit rapport bevat de resultaten van deze inventarisatie. Zo kunnen ontwikkelingen omtrent de lokale implementatie van Beweegmanagement gevolgd worden. Door het onderzoek jaarlijks te herhalen kunnen de resultaten tevens gebruikt worden als indicator voor het behalen van geformuleerde doelstellingen.

Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met jeugd sportconsulenten van de provinciale sportraden en contactpersonen in de steden Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag. De inventarisatie is uitgevoerd aan de hand van een in omvang beperkt onderzoeksinstrument. Aan de hand van dit ondersteunende instrument konden de resultaten op een digitaal antwoordformulier worden aangegeven. Per (deel)gemeente kon worden aangegeven of er sprake was van een viertal verschillende opties. Hiermee werd inzicht verkregen in het aantal locaties met Beweegmanagement dat er in die provincie of grote stad actief is. Tevens zijn bij het onderzoek enkele aanvullende vragen meegenomen over vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht. Waar zijn zij actief, wat doen zij en door wie zijn zij aangesteld? Helemaal wetenschappelijk dichtgetimmerd is het onderzoek niet, omdat onder andere gebruik is gemaakt van interpretaties en inschattingen van contactpersonen, maar het geschetste beeld geeft wel een goede indicatie van de werkelijkheid.

Alle twaalf provinciale sportraden en de vier grote steden hebben gereageerd door een digitaal antwoordformulier ingevuld terug te sturen. Per provincie en grote stad is geïnventariseerd waarop lokaal wijkniveau Beweegmanagement actief is. Doordat alle provinciale sportraden en grote steden hebben meegewerkt is landelijke dekking verkregen. Hiermee is dan ook een totaalbeeld voor Nederland opgemaakt.

Wel dient opgemerkt te worden, dat de wijze waarop Beweegmanagement op lokaal niveau wordt ingevuld verschilt per provincie en grote stad. Dit hangt ook samen met de verschillen die er in het algemeen zijn tussen de provincies en tussen de grote steden. Ook hangt het samen met de verschillen tussen de provinciale sportraden onderling en tussen de afdelingen sport van de grote steden. Zo hanteren de verschillende organisaties ook verschillende werkwijzen in de ondersteuning naar (deel)gemeenten en het lokale sportaanbod.

1-meting: Een totaalbeeld voor Nederland

Het totaalbeeld voor Nederland laat zien dat er momenteel 519 locaties met Beweegmanagement actief zijn, 316 in de twaalf provincies en 203 in de vier grote steden. Opvallend is onder andere het grote aantal van 144 locaties met Beweegmanagement, dat in Rotterdam is getraceerd. Het totale aantal van 519 locaties met Beweegmanagement is onder te verdelen in een drietal varianten van Beweegmanagement, die oplopend in niveau zijn. Zo zijn er 300 Beweegmanagementlocaties (BM 1), 133 locaties met analyse (BM 2) en 86 locaties die als optimaal Beweegmanagement (BM 3) kunnen worden getypeerd. Ook bleek het dat alle locaties met Beweegmanagement verdeeld zijn over 198 verschillende Nederlandse gemeenten. Kijken we ook naar gemeenten die in de voorbereidingsfase vallen (BM 0), dan zijn er zelfs 239 Nederlandse gemeenten die op enige wijze bezig zijn met Beweegmanagement. Dit betekent enerzijds dat Beweegmanagement geen nieuw verschijnsel is en dat veel gemeenten hier al op enige wijze gebruik van maken. Anderzijds geeft dit ook het landelijke draagvlak en het belang weer, dat reeds aan samenwerking binnen BOS door middel van Beweegmanagement gehecht wordt.

Naar aanleiding van de 0-meting zijn er concrete doelstellingen omschreven voor de lokale implementatie van Beweegmanagement. Zo wilde men richting 2008 toe groeien naar 255 locaties met Beweegmanagement, onderverdeeld in 120 locaties in BM 1, 75 locaties in BM 2 en 60 locaties in BM 3. Nu blijkt na deze 1-meting dat deze doelstellingen reeds gehaald zijn. Maar waarschijnlijk komt dit niet door een groot aantal nieuwe locaties met Beweegmanagement, maar eerder doordat er landelijke dekking is behaald en de gegeven

inzichten completer zijn. Ook zijn de resultaten van de 0-meting en de 1-meting vergeleken voor de provincies die ook de 0-meting hebben uitgevoerd. Een positieve ontwikkeling die hieruit bleek, was dat er verhoudingsgewijs meer locaties met Beweegmanagement in de opties BM 2 en BM 3 zijn bijgekomen. Dit sluit wel aan op de wijze waarop de doelstellingen richting 2008 geformuleerd waren. Deze waren namelijk niet alleen gericht op een toename van het aantal locaties met Beweegmanagement, maar ook op een verandering in de verhouding tussen de opties BM 1, BM 2 en BM 3.

Bij deze 1-meting zijn tevens enkele vragen toegevoegd over vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht. Van hen wordt over het algemeen verwacht, dat zij naast de reguliere gymlessen verbindingen leggen met naschoolse sport, buurtsport en/ of sportverenigingen. Hiermee worden dan veelal sport- en bewegingsactiviteiten georganiseerd. Op school- en wijkniveau zijn zij vaak de spil in de samenwerking tussen buurt, onderwijs en/ of sport. Wat uit onze inventarisatie bleek was dat er reeds in 31 gemeenten in vijf provincies en in 22 deelgemeenten in de vier grote steden tenminste één dergelijke vakleerkracht LO actief is. Het lijkt zo te zijn dat deze vakleerkrachten met name verbindingen trachten te leggen tussen onderwijs en sport en zij zijn veelal in dienst van een sportservicepunt, de gemeente of het onderwijs (met geld van de gemeente). Aanvullend onderzoek is nodig om meer betrouwbare en inhoudelijke informatie over die bredere taakopdrachten te kunnen verschaffen.

Met behulp van deze 1-meting kon een totaalbeeld voor Nederland geschetst worden. Het bleek niet goed mogelijk om de totaalresultaten te vergelijken met de resultaten van de 0-meting, doordat er nu een completer beeld met landelijke dekking is gerealiseerd. Hierdoor kunnen wel betere vergelijkingen worden gedaan richting de 2-meting. Ook is er een positieve ontwikkeling aangetoond in vergelijking met de 0-meting als het gaat om de verhouding tussen locaties in BM 1, BM 2 en BM 3. Ten tijde van de 2-meting is er wellicht ook meer informatie verkregen over de vakleerkrachten LO met een bredere taakopdracht, die door middel van deze 1-meting gelokaliseerd zijn. Met behulp van deze 1-meting zijn reeds ontwikkelingen aangetoond en kon een totaalbeeld voor Nederland worden opgemaakt. Het is nu zaak dat richting 2008 zowel op het landelijke als op het lokale niveau blijvend wordt samengewerkt om samenwerking binnen BOS door middel van Beweegmanagement overal en structureel toegepast te krijgen.

6. AANBEVELINGEN

Richting 2008 wordt ingezet op een toename van het aantal locaties met Beweegmanagement. In dit hoofdstuk worden enkele aanbevelingen gedaan. Bij de aanbevelingen worden ook de overwegingen weergegeven die daarbij aan de orde zijn.

Aanbevelingen:

- **Herformuleren van de doelstelling: met name inzetten op meer locaties in de tweede (BM 2) en derde (BM 3) variant**

De eerder geformuleerde doelstellingen zijn reeds behaald. Dit komt waarschijnlijk niet door de realisatie van een groot aantal nieuwe locaties met Beweegmanagement, maar eerder doordat er landelijke dekking is behaald en de gegeven inzichten completer zijn dan bij de 0-meting. Daarom lijkt het verstandig om de doelstellingen aan te passen aan de hand van de gegevens uit deze 1-meting. Omdat er nu landelijke dekking is verkregen, kunnen de resultaten van toekomstige metingen waarschijnlijk beter worden vergeleken met dit totaalbeeld, dan dat mogelijk was met de 0-meting.

Voorbeeld van nieuwe doelstelling	December 2005	2008
BM 1 = Beweegmanagementlocatie	300	450
BM 2 = Locatie met analyse	133	225
BM 3 = Optimaal Beweegmanagement	86	150
Totaal BM 1-3	519	825

Met name lijkt het interessant om in te zetten op meer locaties met Beweegmanagement in BM 2 en BM 3. Diverse ontwikkelingen kunnen er bovendien voor zorgen dat er verhoudingsgewijs meer locaties met Beweegmanagement in BM 2 en BM 3 terechtkomen. Er kan door sportondersteunende organisaties aangegeven worden dat geïnventariseerde locaties in BM 1 reeds actief zijn en dat deze daarom niet in BM 2 of BM 3 terecht zullen komen. Daarom zouden de ondersteuners zich specifiek dienen te richten op de plekken waar nadere informatie gewenst is of waar voorbereidingen worden getroffen om een nieuwe locatie met Beweegmanagement tot stand te brengen (BM 0). Maar er zijn wellicht ook mogelijkheden om bestaande netwerken, die nu bij BM 1 zijn ingedeeld en zijn ontstaan door bepaalde sportstimuleringsprojecten (bijvoorbeeld Kies voor Hart en Sport), uit te bouwen en structureel te maken. Ook zijn er wellicht locaties met Beweegmanagement waar wel een eerste analyse is uitgevoerd, maar waar nog niet van een periodieke meting gesproken wordt. Dan kan op het formulier BM 2 zijn aangegeven, terwijl na vervolgmetingen kan blijken dat deze dan bij BM 3 ingedeeld kunnen worden.

- **Het onderzoek continueren door middel van vervolgmetingen**

Met behulp van deze 1-meting is een totaalbeeld voor Nederland verkregen. Meer nog dan na de 0-meting lijkt het door vervolgmetingen (een 2-meting en een 3-meting) goed mogelijk om ontwikkelingen te volgen en om de resultaten te gebruiken als indicator voor het behalen van de doelstellingen.

- **Bij vervolgmeting de resultaten van de 1-meting als uitgangspunt gebruiken**

Bij het uitzetten van het onderzoek tijdens de vervolgmeting naar de provinciale sportraden en de grote steden kunnen de reeds bekende gegevens als uitgangspunt dienen. Zo hoeven dan alleen aanvullingen en wijzigingen te worden doorgevoerd en hoeven de betrokken personen geen compleet nieuwe inventarisatie uit te voeren. Dit maakt bovendien goede vergelijkingen met de 1-meting mogelijk.

- **Nader onderzoek naar invulling van bredere taakopdracht van vakleerkrachten LO**
 Indien meer nauwkeurige informatie over de daadwerkelijke invulling van die bredere taakopdrachten van vakleerkrachten LO gewenst is, dan is nader onderzoek nodig. Ook als het gaat om de wijze waarop zij aangesteld zijn, is het noodzakelijk om hier meer informatie over te verzamelen, voordat sluitende uitspraken gedaan kunnen worden. Deze 1-meting geeft hiervoor een goede aanzet, onder andere doordat er 31 gemeenten en 22 deelgemeenten in Nederland gelokaliseerd zijn waar tenminste één vakleerkracht LO met een bredere taakopdracht actief is.
- **Goede samenwerking en overleg tussen de landelijke partners**
 Het opheffen van de landelijke stuur- en werkgroep School & Sport en het ontstaan van de alliantie 'school en sport, samen sterker' biedt wellicht nieuwe kansen voor versterking van de samenwerking tussen school en sport. Het lijkt verstandig dat deze alliantie en School & Sport in overleg en in samenwerking hieraan verder werken.
- **Blijvende communicatie en ondersteuning naar de provinciale sportraden en grote steden**
 Het is van groot belang dat ook richting 2008 de provinciale sportraden en de grote steden goed geïnformeerd blijven en 'op maat' ondersteund worden waar gewenst. De wijze waarop de provinciale sportraden en de grote steden School & Sport en Bewegingmanagement invullen is zeer divers, daarom is maatwerk in ondersteuning erg belangrijk.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

1. SCHEMA UIT ONDERZOEKSINSTRUMENT

OPTIES	RANDVOORWAARDEN
<p>BM 0 <i>Vorbereidingsfase</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente (of een school) wil graag nadere informatie over Bewegmanagement of is bezig met voorbereidingen om een locatie met Bewegmanagement tot stand te brengen.
<p>BM 1 <i>Bewegmanagement -locatie</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Samenwerking van tenminste twee uitvoeringspartners in de BOS-driehoek ☐ Werkt aan het meer en beter bewegen van de jeugd en/of meer efficiency van het sportaanbod ☐ Het team van samenwerkende uitvoeringspartners streeft naar een duurzame verbintenis aan het sporten en bewegen van jeugd ☐ Het team werkt systematisch; is gebaseerd op duidelijke afspraken en een planmatige aanpak, met het oog op een duurzaam sport- en bewegprogramma op en rond de school ☐ De acties van het team zijn gekoppeld aan één of meerdere scholen
<p>BM 2 <i>Locatie met analyse</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Onderneemt acties naar aanleiding van een analyse m.b.v. de Bewegnorm, de Sport en Bewegscan of een ander analyse-instrument
<p>BM 3 <i>Optimaal bewegmanagement</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Samenwerking van uitvoeringspartners uit alle drie hoeken van de BOS-driehoek ☐ Het team onderneemt meerdere acties om de jeugd meer en beter te laten bewegen en/of de efficiency van het sportaanbod te vergroten ☐ Onderneemt acties naar aanleiding van een periodieke analyse m.b.v. de Bewegnorm, de Sport en Bewegscan of andere analyse-instrumenten

REFERENTIES

JIB/NISB (2001)

Beleidsvisie School & Sport: Product Plus BV, Nijmegen

NISB (2002)

Beweegmanagement, positionering en werkwijze: Product Plus BV, Nijmegen

NISB (2002)

Meerjarig actieplan School & Sport: NISB, Arnhem

NISB (2004)

Flyer Beweegmanagement 'win-win door partnership binnen BOS': Product Plus BV, Nijmegen

NISB (2004)

Beweegnorm: Product Plus Reclamebureau, Nijmegen

NISB (2004)

Sport- en Beweegscan: Product Plus Reclamebureau, Nijmegen

Duijvestijn en Lagendijk (2004)

Beweegmanagement de aanpak: Product Plus Reclamebureau, Nijmegen

Duijvestijn en Lagendijk (2004)

Evaluatie Beweegmanagement: DSP-Groep, Amsterdam

NISB (2005)

Werkprogramma op projectniveau: NISB, Arnhem.

NISB (2005)

Beweegmanagement kleurt de kaart!: NISB, Arnhem

Internet:

<http://www.school-en-sport.nl>

<http://www.nisb.nl>

<http://www.overheid.nl>

AFKORTINGEN

NISB	Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen
JIB	Jeugd in Beweging
IOS	Interprovinciale Organisatie Sport
NOC*NSF	Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie
LC	Nederlands Instituut voor Lokale Sport & Recreatie
KVLO	Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding
VVO	Vereniging voor managers in het Voortgezet Onderwijs
AVS	Algemene Vereniging van Schoolleiders in het Primair Onderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
BM-team	Beweegmanagementteam
BOS	Buurt – Onderwijs – Sport
LO	Lichamelijke Opvoeding
BIOS	Bewegen In Onderwijs en Sport
SIK	Sportintrodactie- en keuze